

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงประเมิณการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ในวิทยาลัยเกษตรกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา" ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น 3 ตอน และเสนอเรียงตามลำดับหัวข้อดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 สาระสำคัญของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียน

ตอนที่ 1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น สิ่งหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติอยู่เสมออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ การวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องทำการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ จากการสำรวจความหมายของ "การวัดผล" (Measurement) พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายทั่วไปและความหมายเชิงจิตวิทยาไว้มากมาย เช่น กิลฟอร์ด (Guildford 1954: 1) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า "การวัดผลเป็นพิจารณาหรือตีค่าข้อมูลในรูปของตัวเลข" สตีเวนส์ (Stevens 1951: 1) ให้ความหมายของการวัดผลว่า "การวัดผลเป็นการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์เข้ากับสิ่งของหรือ เหตุการณ์ที่เป็นไปตามกฎ" ไทเลอร์ (Tylor 1971: 4) ให้ความหมายของการวัดผลในเชิงจิตวิทยาว่า "การวัดผลเป็นการรวมของกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ในกิจกรรมเหล่านั้นมีสิ่งๆ ที่เหมือนกันอย่างหนึ่งคือ การใช้จำนวน ดังนั้นการวัดผลจึงหมายถึง การกำหนดค่าเป็นตัวเลขโดยเป็นไปตามกฎ กฎเกณฑ์ที่ว่่านี้เกี่ยวข้องกับการ บวก ลบ คู หาร ทางคณิตศาสตร์" ชวาล แพร็ดกุล (2518: 40) กล่าวถึงความหมายของการวัดผลไว้ว่า "การวัดผลเป็นกระบวนการใด ๆ ที่ให้ได้มาซึ่งปริมาณ

จำนวนหนึ่งอันมีความหมายแทนสมรรถภาพนามธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน ถ้าใช้แบบทดสอบ เป็นเครื่องกระตุ้น ก็คือเอาจำนวนผลงานที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาได้ตอบออกมา เป็นเครื่องชี้บอก ว่าเขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้น ๆ ปานนั้น" โสภาค หวังพานิช (2526: 3) ให้ความหมาย ของการวัดผลว่า "เป็นกระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียด ของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่ใช้แทนจำนวน และลักษณะที่วัดนั้น" เขียวดี วิบูลศรี (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2528: 73) ได้ให้ความหมายของการวัดผล ว่า "เป็นการกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วสังเกตว่ามีปริมาณเท่าไร"

จากความหมายของการวัดผลที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลเป็นการกำหนดค่าที่เป็น จำนวนตัวเลข เพื่อแทนคุณสมบัติของความรู้ ความสามารถของบุคคล ตามกฎเกณฑ์ของคุณสมบัติ เหล่านั้น

ส่วนคำว่า "การประเมินผล" (Evaluation) ได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมิน ผลไว้ทั้งในความหมายทั่วไปและความหมายทางการศึกษา เช่น มาแชลและเฮลส์ (Marshall and Hales 1971: 15) ให้ความหมายทั่วไปของการประเมินผลไว้ว่า "การประเมินผล หมายถึง การกำหนดคุณค่าของสิ่งที่เราวัดโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัด" กรอนลันด์ (Gronlund 1976: 5-18) ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษาว่า "การประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการตัดสินสัมฤทธิ์ผลอย่างมีระบบของผู้สอนในวัตถุประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้ และ จะมีความหมายลึกซึ้งกว่าการวัด เพราะจะรวมความถึงพฤติกรรมที่วัดได้และวัดไม่ได้ร่วมกับการตัดสินใจของผู้สอน" สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 56) กล่าวถึง ความหมายของการ ประเมินผลทั่วไป และการประเมินผลในแง่ของการเรียนการสอนไว้ว่า "การประเมินผลหมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ในแง่ของการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนจึงหมายถึง กระบวนการที่ใช้ตัดสินใจว่า ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตาม เป้าหมายของการสอนหรือไม่ เพียงใด การประเมินผลการเรียนควรมุ่งเน้นที่เอกลักษณ์บุคคล มิใช่ความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ ควรเน้นว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ของการสอน" โสภาค หวังพานิช (2526: 13) ให้ความหมายไว้ว่า "เป็นกระบวนการในการตัดสินใจ ดีราคา ลงสรุป เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือคุณค่าของคุณลักษณะ และพฤติกรรม เช่น ผลการเรียน

ผลการปฏิบัติโดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดผลเป็นหลัก และใช้วิจารณ์ตามประกอบ การพิจารณา" เยาวดี วิบูลศรี (สมหวัง ทิธยานุวัฒน์ และคณะ 2528: 73) ให้ความหมาย ของการประเมินผลว่า " เป็นกระบวนการตีความหมาย และตัดสินคุณค่าจากสิ่งที่วัดได้จากการ วัดผล"

จากความหมายของการประเมินผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประเมินผลหมายถึง กระบวนการตัดสินผลสัมฤทธิ์อย่างมีระบบของผู้สอนในวัตถุประสงค์ของการสอนที่ดึงไว้ การ ประเมินผลเกี่ยวข้องกับทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการตัดสินคุณค่า (Value Judgement) ซึ่งการตัดสินคุณค่านั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังและพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ทำการตัดสินคุณค่า สิ่งของที่วัด ได้ว่ามีขนาดเท่ากัน อาจจะถูกประเมินค่าต่างกันได้ จึงเห็นได้ว่าการวัดผลมีแนวโน้มที่จะเป็น ปรนัย (Objective) แต่การประเมินผลมีแนวโน้มที่จะเป็นอัตนัย (Subjective) เพราะ ขึ้นอยู่กับผู้ตัดสิน

จะเห็นได้ว่า การวัดผลมีความหมายแตกต่างจากการประเมินผล โดยที่การวัดผลคือ การทำให้ทราบปริมาณ ส่วนการประเมินผลหมายถึง การนำสิ่งที่วัดผลได้มากำหนดคุณค่า การ ประเมินผลขึ้นอยู่กับการวัดผลและเกิดภายหลังการวัด ดังนั้นการวัดผลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการ ประเมินผลเสมอ

ตอนที่ 2 สารสำคัญของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530

ในการศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมิน ผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาระเบียบ ในหมวดต่าง ๆ 3 หมวด คือ

หมวด 1

หลักการในการประเมินผลการเรียน

ข้อ 7. ให้สถานศึกษามีหน้าที่และรับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน

ข้อ 8. ให้ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามระบบหน่วยกิต จำนวนหน่วยกิต ของแต่ละรายวิชาให้ถือตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อ 9 ให้มีการประเมินผลการเรียนทั้งระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน การประเมินผลการเรียนให้ใช้วิธีวัดผลวิธีหนึ่งวิธีใด หรือหลาย ๆ วิธีผสมกัน

อัตราส่วนของการประเมินผลระหว่างภาคเรียนกับปลายภาคเรียนให้สถานศึกษา เป็นผู้กำหนด

ข้อ 10 ให้กรมอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร่วมกับ สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการส่งเสริมคุณภาพและควบคุมมาตรฐานการอาชีวศึกษา

หมวด 2

วิธีการประเมินผลการเรียน

ข้อ 11 การประเมินผลการเรียนระหว่างภาคเรียน ให้ปฏิบัติดังนี้

- (1) ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
- (2) ให้มีการประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เจตคติ และงาน ที่มอบหมายให้นักเรียนทำ โดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาที่เรียน

ข้อ 12 การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน ให้ปฏิบัติดังนี้

- (1) ประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เจตคติ และงานที่ มอบหมายให้นักเรียนทำ โดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาตลอดภาคเรียน
- (2) การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ให้นำผลการ ประเมินระหว่างภาคเรียนรวมกับผลการประเมินปลายภาคเรียน ตามอัตราส่วนที่สถานศึกษากำหนด

ข้อ 13 ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชา ดังต่อไปนี้

4	หมายถึง	ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
3	หมายถึง	ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี
2	หมายถึง	ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
1	หมายถึง	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0	หมายถึง	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (ตก)

ข้อ 14 รายวิชาใดที่แสดงระดับผลการเรียน ตามข้อ 13 ไม่ได้ ให้ใช้ตัวอักษรต่อไปนี้

ข.ร. หมายถึง ขาดเรียน ไม่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาคเรียน เนื่องจาก
มีเวลาเรียนต่ำกว่าร้อยละ 80 โดยสถานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เหตุสุดวิสัย

ข.ส. หมายถึง ขาดสอบปลายภาคเรียน โดยสถานศึกษาพิจารณาแล้ว
เห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควร

ถ.ล. หมายถึง ถอนรายวิชาภายหลังกำหนด โดยสถานศึกษาพิจารณาแล้ว
เห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควร

ถ.น. หมายถึง ถอนรายวิชาภายในกำหนด

ถ.พ. หมายถึง ถูกสั่งพักการเรียนในระหว่างที่มีการสอบปลายภาคเรียน

ท. หมายถึง ทูจวิตในการสอบหรืองานที่มอบหมายให้ทำ

ม.ส. หมายถึง ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่สามารถเข้าสอบปลายภาคเรียน
และหรือไม่ส่งงานอื่น เป็นส่วนประกอบของการเรียนตามกำหนดด้วย เหตุจำ เป็นอันสุดวิสัย

ม.ท. หมายถึง ไม่สามารถเข้าสอบทดแทนการสอบปลายภาคเรียนของ
รายวิชาที่ไม่ได้สอบภาคปลาย เพราะเหตุสุดวิสัยในภาคเรียนถัดไป

ม.ค. หมายถึง การเรียนโดยไม่นับจำนวนคาบเรียนมารวม เป็นผลการสอบ
และสอบผ่าน

ม.ค. หมายถึง การเรียนโดยไม่นับจำนวนคาบเรียนมารวม เป็นผลการสอบ
และได้ระดับผลการเรียนเป็น 0 หรือไม่ได้ทำการประเมินผลการเรียนด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม

ข้อ 15 ในกรณีต่อไปนี้ให้ตัดสินผลการเรียนเป็นระดับ 0 (ศูนย์) เฉพาะรายวิชา

(1) มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (ตก)

(2) ได้ ข.ร.

(3) ได้ ข.ส.

(4) ได้ ถ.ล.

(5) ได้ ถ.พ.

(6) ได้ ม.ท.

ข้อ 16 นักเรียนที่ทำการทูจวิตหรือส่งเจตนาทูจวิตในการสอบ หรืองานที่มอบหมาย
ให้ทำในรายวิชาใด ให้พิจารณาโทษตามสถานความผิด ดังนี้

(1) ให้ได้คะแนน 0 (ศูนย์) เฉพาะครั้งนั้น หรือ

(2) ให้ได้ระดับผลการเรียนเป็น 0 (ศูนย์) ในรายวิชานั้น หรือ

(3) ให้ได้ระดับผลการเรียนเป็น 0 (ศูนย์) ในรายวิชานั้น และตัดคะแนน

ความประพฤติตามระเบียบว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤติที่สถานศึกษากำหนด

ข้อ 17 การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้เอาผลบวกของผลคูณระหว่างจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาด้วยระดับผลการเรียน หาค่าด้วยผลบวกของจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชา คิดทศนิยมสองตำแหน่ง ไม่ปัดเศษ

(2) ให้คำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยจากรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียน 4, 3, 2, 1 หรือ 0 เว้นแต่ละรายวิชาที่นักเรียนเรียนซ้ำ เรียนแทนหรือสอบแก้ตัว การนับจำนวนหน่วยกิตมาเป็นตัวหารให้นับเพียงครั้งเดียว

(3) ให้คำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ย 2 ประเภท ดังนี้

ก. ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยประจำภาคเรียน คำนวณจากรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียนตามข้อ (2) เฉพาะในภาคเรียนหนึ่ง ๆ

ข. ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม คำนวณจากรายวิชาที่เรียนมาทั้งหมด และได้ระดับผลการเรียนตามข้อ (2) ตั้งแต่ 2 ภาคเรียนขึ้นไป

ข้อ 18 ผู้ที่ได้ บ.ส. เนื่องจากไม่สามารถเข้าสอบปลายภาคเรียน ต้องสอบทดแทน การสอบปลายภาคเรียนภายในภาคเรียนถัดไปเป็นอย่างช้า หากพ้นกำหนดนี้ให้ถือว่าไม่สามารถเข้าสอบทดแทน (บ.ท.)

ผู้ที่ได้ บ.ส. เนื่องจากไม่สามารถส่งงานอันเป็นส่วนประกอบของรายวิชา ตามกำหนดต้องส่งงานนั้นให้สมบูรณ์ภายในภาคเรียนถัดไปเป็นอย่างช้า หากพ้นจากนี้ให้สถานศึกษา ทำการตัดสินผลการเรียน

ในกรณีนี้ให้ผู้สอนรายงานให้หัวหน้าสถานศึกษาทราบทุกราย

หมวด 3

การตัดสินผลการเรียน

ข้อ 19 การตัดสินผลการเรียนให้เป็นไปตามนับ ดังนี้

- (1) ให้ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา
- (2) รายวิชาที่มีผลการเรียนตั้งแต่ระดับ 1 ขึ้นไป ถือว่าสอบได้ และให้นับจำนวนคาบเรียนของรายวิชานั้นเป็นจำนวนคาบเรียนสะสม
- (3) เมื่อได้ประเมินผลการเรียนแล้ว ปรากฏว่าผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ (คก) ตามข้อ 15 (1) ให้สอบแก้ตัวได้ 1 ครั้ง ภายในเวลาที่สถานศึกษากำหนด หากสอบแก้ตัวไม่ผ่าน ถ้าเป็นรายวิชาบังคับที่กำหนดให้เรียนให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น ถ้าเป็นวิชาเลือก จะเรียนซ้ำหรือเรียนรายวิชาอื่นแทนก็ได้
- (4) การสอบแก้ตัวให้ได้ระดับผลการเรียนไม่เกิน 1
- (5) เมื่อได้ประเมินผลการเรียนแล้ว นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 0 (ศูนย์) ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 15(2) ถึง 15(6) ข้อ 6(2) และข้อ 6(3) ถ้าเป็นรายวิชาบังคับที่กำหนดให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น ถ้าเป็นรายวิชาเลือกจะเรียนซ้ำหรือเรียนรายวิชาอื่นแทนก็ได้

ในกรณีที่ให้เรียนรายวิชาอื่นแทน ให้ลงหมายเหตุโค รบ. 1 ปวช. ว่า
ให้เรียนแทนรายวิชาใด

ข้อ 20 การตัดสินผลการเรียนว่าจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530
ให้ถือตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- (1) สอบได้รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกให้ได้จำนวนคาบเรียนไม่น้อยกว่า 4,580 คาบเรียน และผ่านกิจกรรมชมรมไม่น้อยกว่า 220 คาบเรียน
- (2) ได้จำนวนคาบเรียนสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชานั้น ๆ
- (3) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00

(4) ได้เข้าร่วมชมรมอย่างน้อย 1 ชมรม ตามที่ได้ระบุไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช. และ ปวส.) พ.ศ. 2520 แกไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 พ.ศ. 2522 ตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา ยกเว้นภาคเรียนที่มีการฝึกงานโดยมีเวลาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเวลาที่จัดกิจกรรมในแต่ละภาคเรียน

หากนักเรียนมีเวลาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเวลาที่จัดกิจกรรมในภาคเรียนใดโดยเหตุสุดวิสัย ก็ให้สถานศึกษาพิจารณาผ่อนผันเป็นราย ๆ ไป

เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วนในภาคเรียนใด ให้บันทึกชื่อชมรมในช่องกิจกรรมชมรมและอักษร "ผ" ได้ชื่อชมรมนั้น ๆ ในระเบียบของภาคเรียนนั้น ซึ่งหมายถึง "ผ่าน" หากนักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วน หรือไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเลย ก็ให้สถานศึกษาพิจารณาผลงานหรือกิจกรรมในส่วนที่นักเรียนผู้นั้นไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติ ให้ปฏิบัติให้ครบถ้วนภายในเวลาที่สถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควร

ข้อ 21 ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและการจบหลักสูตร

ข้อ 22 นักเรียนผู้ใดประสงค์จะเรียนซ้ำรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียน 1 หรือเลือกเรียนรายวิชาอื่นแทน ถ้าเป็นรายวิชาในหมวดวิชาเลือก เพื่อสอบปรับค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมให้สูงขึ้นก็ให้สถานศึกษาคำเนินการให้เรียนซ้ำหรือเรียนแทนภายในเวลาที่สถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควร

การเรียนซ้ำรายวิชา ให้นับจำนวนคาบเรียนสะสมเพียงครั้งเดียว ส่วนการเรียนแทนให้นับเฉพาะจำนวนคาบเรียนของรายวิชาที่เรียนแทนเป็นคาบเรียนสะสม

การนับจำนวนคาบเรียนสะสมในกรณีนี้ จะกระทำต่อเมื่อนักเรียนได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2 ขึ้นไปเท่านั้น

ถ้านักเรียนเรียนซ้ำหรือเรียนแทนแล้วได้ระดับผลการเรียน 0 (ศูนย์) ก็ให้ถือว่าได้ระดับผลการเรียน 1 ตามเดิม ยกเว้นการได้ระดับผลการเรียน 0 (ศูนย์) ตามข้อ 16(2) และ 16(3) แห่งระเบียบนี้

1. การประเมินผลระหว่างเรียน คือ การประเมินผลความสามารถของนักเรียน ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มต้นในรายวิชานั้น โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมว่านักเรียน มีความรู้ความสามารถที่จะเรียน รายวิชาใหม่ บทเรียนหรือหน่วยเรียนใหม่นั้นหรือไม่ ถ้าไม่พอ ครูผู้สอนควรได้สอนซ่อมเสริม ให้
- 2) เพื่อศึกษาว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด หากพบว่า มีข้อบกพร่องตรงใด จะได้นำมา เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนของนักเรียน เป็น รายบุคคลหรือกลุ่ม และพัฒนาวิธีสอนของครูต่อไปด้วย
- 3) เพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผล เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ ความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสม ถูกต้องยิ่งขึ้น

จากการประเมินผลระหว่างเรียนดังกล่าว จะเห็นว่าประกอบด้วย การประเมินผล 3 ระยะย่อย ๆ คือ

- (1) การประเมินผลก่อนเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐาน เดิมว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะเรียนรายวิชาใหม่ บทเรียน หรือหน่วยเรียนใหม่นั้น หรือไม่ ถ้าไม่พอครูผู้สอนควรจะให้สอนซ่อมเสริมให้ ซึ่งในการประเมินผลก่อนเรียนนั้น ถ้า พิจารณาให้ละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่าการประเมินผลก่อนเรียนมีจุดมุ่งหมายในการประเมินอยู่ 6 ประการ คือ (สมศักดิ์ สินธุระ เวชฌู 2530: 51-52)

- (1.1) เพื่อพิจารณาว่านักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนเพียงใด
- (1.2) เพื่อพิจารณาว่าการสอนควรจะวางนักเรียนอยู่ในตำแหน่งใด
แต่ละลำดับชั้นการสอน
- (1.3) เพื่อพิจารณาว่าส่วนใดของการเรียนที่นักเรียนพร้อมจะรอบรู้
- (1.4) เพื่อเป็นการวัดพื้นฐานเบื้องต้นของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่า
ในระหว่างการเรียนรู้ นักเรียนเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างไร
- (1.5) เพื่อเป็นการวางแผนการสอน โดยพิจารณาว่าจะต้องเริ่มต้น
อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน

ข้อ 23 ความนัยแห่งข้อ 22 การคิดค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ถ้าเป็นกรณีเรียนซ้ำ ให้นับจำนวนหน่วยกิตมาเป็นตัวหารเพียงครั้งเดียว ส่วนการเรียนรายวิชาอื่นแทนให้นับเฉพาะ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่เรียนแทนมาเป็นตัวหาร

การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมในกรณีนี้ จะกระทำค่อนแก่นักเรียน ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2 ขึ้นไปเท่านั้น

ข้อ 24 เมื่อนักเรียนได้ลงทะเบียนเรียนครบ 4 ภาคเรียน และได้สอบแก้ตัวแล้ว หากได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 ให้สถานศึกษาพิจารณาว่าควรให้เรียนต่อไป หรือให้พ้นสภาพนักเรียน

เมื่อได้ลงทะเบียนเรียนครบ 8 ภาคเรียน และได้สอบแก้ตัวแล้ว หากได้ค่า ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 ให้สถานศึกษาพิจารณาว่าควรให้เรียนต่อไปหรือให้พ้น สภาพนักเรียน

เมื่อได้ลงทะเบียนเรียนครบ 12 ภาคเรียน และได้สอบแก้ตัวแล้ว หากได้ ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.90 ให้สถานศึกษาพิจารณาว่าควรให้เรียนต่อไปหรือให้ พ้นสภาพนักเรียน

ข้อ 25 นักเรียนที่ได้เรียนตามปกติ สอบแก้ตัว เรียนซ้ำ หรือเรียนแทนรายวิชาที่ สอบตก เรียนซ้ำ หรือเรียนแทนรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียน 1 สอบเทียบประสบการณ์หรือ สอบเทียบความรู้มาเป็นเวลารวม 16 ภาคเรียนแล้ว แต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การจบหลักสูตรตามที่ กำหนดไว้ในข้อ 20 แห่งระเบียบนี้ให้สถานศึกษาพิจารณาว่าควรให้เรียนต่อไปหรือให้พ้นสภาพ นักเรียน

ทั้งนี้ไม่นับภาคเรียนที่ลาพักการเรียน หรือถูกสั่งให้พักการเรียน

จากสาระสำคัญของระเบียบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าระเบียบการประเมินผลการเรียน ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายให้ครูผู้สอนทำการประเมินผลผู้เรียนใน 2 ลักษณะคือ ประการแรก ประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ประการที่สอง ประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน หรือการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) และแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ระยะเวลาใหญ่ ๆ คือ การประเมินผลระหว่าง เรียน กับ การประเมินผลปลายภาคเรียน (กรมอาชีวศึกษา 2529: 3)

(1.6) เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ใดที่นักเรียนไม่จำเป็นต้องเรียนในเมื่อนักเรียนรอบรู้แล้ว

นอกจากนั้นการประเมินผลก่อนเรียนยังเป็นวิธีที่ทำให้ทราบสภาพโดยส่วนรวมของผู้เรียนว่า ผู้เรียนเก่งหรืออ่อนเพียงใดอีกด้วย ซึ่งจะช่วยในการเลือกใช้วิธีสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน (ไพศาล ทวีพานิช 2526: 8) ถ้าประเมินแล้วพบว่านักเรียนคนใดมีความรู้พื้นฐานเดิมไม่เพียงพอ ก็เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องดำเนินการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนก่อนที่จะทำการสอนในรายวิชานั้น ๆ

(2) การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลประเภทนี้ก็เพื่อ ศึกษาว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด หากพบว่ายังมีข้อบกพร่องตรงใด จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนของนักเรียน เป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม และพัฒนาวิธีสอนของครูต่อไปด้วย ซึ่งสรุปแล้วก็คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนั่นเอง

แอร์ราเซียน (Airasion, 1968, 1971 อ้างถึงใน Mehrens 1976: 11) ได้ให้ความเห็นว่าการประเมินความก้าวหน้า เป็นการประเมินที่มุ่งตระเตรียมทั้งนักเรียนและครูเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรอบรู้ (Mastery) ตามจุดมุ่งหมายของแต่ละวิชา โดยไม่นำผลการประเมินไปให้เป็นเกรด แต่จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับกำหนดรูปแบบของการสอนและการเรียนในครั้งต่อไป

สำหรับการประเมินผลความก้าวหน้าในทฤษฎีของกรอนลันด์ (Gronlund 1976: 17) เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนระหว่างสอน ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนรู้ของนักเรียน และการสอนของครู ซึ่งข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวจะเป็นแรงเสริมให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้ เพื่อที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน รวมทั้งช่วยบอกถึงข้อผิดพลาดทางการเรียนที่ควรแก้ไข สำหรับครู ข้อมูลที่ได้จะช่วยในการปรับปรุงการสอน และจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ เพื่อช่วยในการสอนซ่อมเสริม การประเมินผลแบบนี้โดยมากจะใช้หลังจากที่จบบทเรียนแต่ละบท หรือจบเรื่องที่เรียนแต่ละครั้ง และข้อสอบที่ใช้ในการประเมินผลแบบนี้ เป็นข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง ซึ่งนอกจากใช้วิธีการทำข้อสอบแล้วอาจจะใช้การสังเกตในการ

ตรวจสอบความก้าวหน้า หรือข้อบกพร่องของนักเรียนก็ได้

ในการประเมินผลความก้าวหน้าตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ให้เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินนั้นนอกจากจะนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว สอนหนึ่งก็เก็บเป็นคะแนนระหว่างภาคเรียนด้วย ซึ่งแย้งกับทฤษฎีของบลูม ในทฤษฎีของบลูมนั้น (Bloom 1971: 131-132) คะแนนที่ได้จากการวัดในการประเมินลักษณะนี้ไม่ควรวัดเพื่อให้ระดับคะแนน แต่จะใช้เพื่อบอกว่านักเรียนรอบรู้หรือไม่รอบรู้เท่านั้น โดยหากที่ไม่รอบรู้จะได้รับความช่วยเหลือในสิ่งที่เขายังบกพร่องอยู่ ดังนั้นการประเมินความก้าวหน้าจึงควรเป็นกระบวนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินระดับคะแนนของเด็ก หรือไม่รวมอยู่กับกระบวนการในการให้ระดับคะแนน

การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ นอกจากจะประเมินในด้านทฤษฎี การปฏิบัติและงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำแล้ว ยังต้องมีการประเมินด้านเจตคติหรือจิตวิสัย (Affective Domain) อีกด้วย เพราะหลักสูตรนั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อีกด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่อง การประเมินผลด้านเจตคติด้วย

(3) การประเมินผลระหว่างเรียนอย่างเป็นทางการ หรือเรียกว่า การประเมินผลกลางภาคเรียน การประเมินผลในลักษณะนี้ สถานศึกษาจะจัดให้มีการวัดผลกลางภาคเรียน ในทุกรายวิชาที่เปิดสอน โดยจัดคำเินการสอบอย่างเป็นทางการ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อเก็บคะแนนไว้รวมกับคะแนนปลายภาค และนำผลที่ได้จากการสอบมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนอีกด้วย

2. การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนหรือการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นการสอนในแต่ละรายวิชา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบผลการเรียนทั้งหมดในรายวิชาว่ามีความสามารถระดับใด ซึ่งในการประเมินผลประเภทนี้จะต้องให้ครอบคลุมจุดประสงค์ และเนื้อหาของรายวิชาตลอดภาคเรียน เทคนิคของการประเมินผลแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการสอน โดยทั่วไปเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครูสร้างเอง แบบประมาณค่า (Ratings) ของการปฏิบัติการ และการประเมินผลงานที่มอบหมายให้ทำ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์

หลักของการประเมินผลรวมสรุปคือ การให้ระดับผลการเรียน หรือรับรองผลการเรียนของนักเรียน แต่การประเมินผลแบบนี้ยังให้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของจุดประสงค์รายวิชาที่กำหนด และประสิทธิภาพของการสอนอีกด้วย (Gronlund 1976: 17-18)

ในทฤษฎีของบลูม (Bloom 1971: 61-71) การประเมินผลรวมสรุปมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งได้เรียนจบหลักสูตร และอาจให้ระดับคะแนนหรือรายงานผลให้ผู้ปกครองของนักเรียนทราบ นอกจากนี้การประเมินผลรวมสรุปยังใช้เพื่อรับรองความสามารถ และทักษะ ในปัจจุบันใช้เปรียบเทียบผลจากกลุ่มที่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ ลินดูร เวชต์ (2530: 54) ให้ความเห็นว่า การประเมินผลรวมสรุปเป็นการประเมิน เมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละหน่วยใหญ่หรือแต่ละรายวิชา หรือโปรแกรมการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินว่า

1. นักเรียนมีความรู้ทั้งสิ้นเท่าไร
2. นักเรียนเก่งหรืออ่อนวิชา กลุ่มวิชาใด
3. จะต้องแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนโดยส่วนรวมในเรื่องใด วิชาใด
4. ให้เกรด
5. พยากรณ์ความสำเร็จในวิชาที่ต่อเนื่องกันไป
6. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์บางประการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

นอกจากนี้ระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ได้กล่าวว่า เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้ได้มาตรฐาน สถานศึกษาจะให้ระดับผลการเรียนโดยใช้หลักการอิงเกณฑ์ก็ได้ โดยอิงจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และควรใช้ในการประเมินผลระหว่างภาคเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการตัดสินผลการเรียนควรใช้หลักการอิงกลุ่ม เพราะถูกต้องตามหลักธรรมชาติมากที่สุด แต่ถ้าจะใช้การอิงเกณฑ์ต้องแน่ใจว่า ผลการวัดในทุกด้าน รวมทั้งข้อสอบที่ใช้ในการวัดถูกต้องสมบูรณ์ และได้เกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มอีกด้วย เพื่อจะได้นำไปใช้ได้ถูกต้องในการประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Evaluation) กรอนลันด์ (Gronlund 1976: 18-19) ให้ความเห็นว่า เป็นการตีความการปฏิบัติกรรรมกับพฤติกรรมเฉพาะที่สามารถปฏิบัติได้ เช่น เขาสามารถพิมพ์ได้ 40 คำค่อนาทีโดยไม่ผิดเลย ซึ่งเรียกว่า เป็นการตีความแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced) เป็นการพยายามที่จะอธิบายว่าใครสามารถทำอะไรได้บ้าง โดยไม่อ้างอิงถึงการกระทำของบุคคลอื่น ๆ แต่จะเทียบกับพฤติกรรมเกณฑ์มาตรฐานที่ถูกกำหนดเอาไว้แล้ว จุดมุ่งหมายสำคัญของการวัดและประเมินผลแบบอิง เกณฑ์ก็ เพื่อสำรวจความก้าวหน้า และวินิจฉัยความสามารถทางการเรียนของแต่ละบุคคล ในโปรแกรมการสอนตามวัตถุประสงค์ (Objective-Based Instructional-Program) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ตัดสินว่านักเรียนแต่ละคนบรรลุจุดประสงค์ขั้นต่ำ หรือที่เรียกว่า "เกณฑ์" ที่วางไว้หรือไม่ นอกจากจะเพื่อตัดสินได้คกแล้ว ยังเพื่อจะให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ยังไม่บรรลุถึงเกณฑ์ด้วย เครื่องมือที่นำมาใช้ก็ควร เป็นเครื่องมือที่สอดคล้องกับแนวทฤษฎีดังกล่าว คือเป็นแบบสอบอิง เกณฑ์ที่ควรจะมีวิธีการสร้างและพัฒนาด่างไปจากแบบสอบอิงกลุ่ม (กาญจนา วัฒนสุนทร 2522: 3-4) แบบสอบอิง เกณฑ์ไม่คำนึงถึงตำแหน่งของนักเรียน ความยากง่ายของข้อกระทง และอ่านาจจำแนก สิ่งเหล่านี้จะไม่ใช่เป็น เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อกระทง ข้อกระทงในแบบสอบอิง เกณฑ์จะต้องเป็นข้อกระทงที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมเฉพาะที่ถูกวัด ถ้าเป็นจุดประสงค์ที่ง่าย ข้อกระทงก็จะง่าย ถ้าจุดประสงค์นั้นยากข้อกระทงก็จะยาก จะไม่คัดข้อกระทงที่ง่ายทิ้ง หรือปรับปรุงข้อกระทงที่ยากใหม่ ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักก็คือ จะเตรียมแบบทดสอบที่สามารถตีความได้โดยตรงไปยังความรู้ หรือทักษะจำเพาะที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ (Gronlund 1976: 18-19)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 13-15) ได้ให้ความเห็นว่า แบบสอบอิง เกณฑ์ เป็นเครื่องมือที่มุ่งประเมินความคล้ายคลึงระหว่างพฤติกรรม หรือเรียกสั้น ๆ ว่า พฤติกรรม เกณฑ์ในแต่ละระดับนั้นเอง คำว่า "เกณฑ์" ในที่นี้มีได้หมายถึงแค่เพียงผลการสอบไล่ในแต่ละรายวิชา แท้จริงแล้วเราสามารถตั้งพฤติกรรม เกณฑ์ในระหว่างการสอนยังดำเนินอยู่ได้ เช่น พฤติกรรม เกณฑ์เมื่อสิ้นสุดการสอนช่วยบทยเรียนที่ 1 เป็นต้น คะแนนจากแบบสอบอิง เกณฑ์จะแสดงถึงว่าผู้เรียนสามารถทำอะไร หรือไม่สามารถทำอะไรได้บ้าง

ส่วนการสร้างแบบสอบอิง เกณฑ์ กิลเบิร์ต แซค (Gilbert Sax 1974: 255-257) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. เขียนรายการเฉพาะของพฤติกรรม ซึ่งจะบอกถึงขอบข่ายของพฤติกรรมที่คาดหวังว่านักเรียนจะมีพฤติกรรมนั้น รายการเฉพาะนั้นจะบ่งว่านักเรียนจะต้องทำอะไร (ระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง) ภายใต้อะไร (ระบุเงื่อนไข) และนักเรียนจะต้องทำได้เพียงใด (ระบุเกณฑ์)
2. เลือกแบบสอบถามจากรายการเฉพาะที่กำหนด ควรเขียนข้อสอบถามหลาย ๆ ข้อที่วัดพฤติกรรมเดียวกันได้ แล้วลุ่มข้อสอบถามไว้ในแบบสอบถามจริง
3. เลือกข้อกระทงสำหรับแต่ละโคเมนของพฤติกรรม ควรเป็นข้อกระทงที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในการเรียนแต่ละรายวิชา
4. บริหารแบบสอบถามใต้อาณัติเฉพาะ เช่น ถ้าต้องการให้อ่านออกเสียงตัวอักษรต่าง ๆ นักเรียนก็อ่านอักษรต่าง ๆ เหล่านั้น ไม่ต้องเขียนหรือพิมพ์ตัวอักษรเหล่านั้น
5. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติของนักเรียนกับระดับความสามารถขั้นต่ำซึ่งได้ระบุไว้

การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Evaluation) กรอนด์ลันด์ (Grondlund 1976: 18-19) ให้ความเห็นว่า เป็นการตีความการปฏิบัติการของนักเรียนในรูปของตำแหน่งสัมพัทธ์เมื่อเทียบกับกลุ่ม เช่น เขาสามารถพิมพ์คิดได้ดีกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของเพื่อนร่วมชั้นซึ่งเรียกว่าเป็นการตีความแบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced) เป็นการอธิบายว่าการกระทำของบุคคลหนึ่ง ๆ เมื่อเทียบกับคนอื่นในกลุ่มแล้วเป็นอย่างไร กลุ่มอาจจะเป็นชั้นเรียน กลุ่มท้องถิ่น กลุ่มรัฐ หรือกลุ่มระดับชาติ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวัดและประเมินผลแบบอิงกลุ่มก็เพื่อต้องการทราบถึงสถานภาพของนักเรียน โดยการนำคะแนนไปเปรียบเทียบกับคะแนนของคนอื่นในกลุ่มที่ใช้เครื่องมือวัดอย่างเดียวกัน ดังนั้นคะแนนที่ใช้เปรียบเทียบจึงใช้คะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนแปลงรูปและแบบทดสอบจะต้องมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าอำนาจจำแนก (Diserimination) สูงจึงจะเชื่อถือได้ว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพดี (ลูมีย์ ริงวอน 2524: 32) ในการสร้างแบบทดสอบอิงกลุ่มนั้น บลูมได้เสนอขั้นตอนในการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา (Table of Specification) ซึ่งระบุรายการของเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ที่ห้องการวัด
2. สร้างข้อสอบถามตามตารางวิเคราะห์เนื้อหา
3. ลุ่มเลือกข้อสอบถามที่จะใช้วัด

4. เรียงข้อสอบตามเนื้อหาที่จะใช้วัด ความลำดับความยากง่าย หรือตามรูปแบบ ข้อทดสอบ

5. กำหนดการให้คะแนน

6. เขียนคำสั่งที่จะใช้ในการบริหารแบบสอบ

(Bloom 1971: 63-66)

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับอาชีวศึกษา มีผู้ทำวิจัยไว้น้อยมากเท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาปรากฏว่ามีเพียงคนเดียวคือ วรณณี เดียวสุรินทร์ ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษาที่มีต่อการวัดและประเมินผลการศึกษาใน พ.ศ. 2519 นอกจากนั้นส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานวิจัยเหล่านี้ ซึ่งจะเสนอผลงานวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล มีผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

สุนทร บำเรอราช (2518: 117-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับระบบการวัดและประเมินผลการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลาง" ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ 294 คน และนักศึกษา 372 คน จากวิทยาลัยครูในภาคกลาง 8 แห่ง ผลการวิจัยสรุปว่า ในด้านการปฏิบัติคามหลักเกณฑ์ของการวัดและประเมินผลการศึกษา อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า มีการปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้บ้าง ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการวัดผล การศึกษาและออกเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา การใช้วิธีการสอบแบบให้เปิดหนังสือสอบ หรือนำไปคอบที่บ้าน ข้อสอบที่วัดสิ่งที้นอกเหนือจากความจำ และการลงโทษผู้ที่ทุจริตในการสอบ ส่วนในด้านความเห็นชอบในหลักการของการวัดผลและประเมินผลการศึกษา อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นชอบตรงกันดังนี้ พยายามทำให้อาจารย์และนักศึกษาเข้าใจถึงวิธีการประเมินผลแบบไม่มีเกรด ให้มีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษาของแต่ละวิชาอย่างครบถ้วน ให้อาจารย์ทุกคนได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ เรื่องการวัดผล การศึกษาก่อนรับหน้าที่สอน ให้ถือว่าการใช้เครื่องมือที่ผู้สอนสร้างเอง เป็นการวัดผลที่ดี ให้มุ่งวัดเรื่องความคิดเห็นให้มากกว่าความจำ ให้จัดทำข้อสอบที่มีคุณภาพติดตามหลักวิชาวัดผลเพื่อให้

การวัดผลการศึกษา เป็นที่เชื่อถือได้ ให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบที่ใช้ในวิทยาลัยครูอย่างสม่ำเสมอ ให้มีการป้องกันการทุจริตในการสอบ และให้มีการสอบเพื่อให้อาจารย์ทราบว่าควรช่วยเหลือ นักศึกษาในด้านใดบ้าง มีความจำเป็นมากกว่าการสอบ เพื่อให้ทราบว่า เขาจำและ เข้าใจอะไร จากสิ่งที่สอนไปแล้วเท่าใด

วรรณิ์ เดียวสุรินทร์ (2519: 30-32) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษาคือการวัดและประเมินผลการศึกษาในปัจจุบัน พ.ศ. 2519" ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 16 แห่ง ๆ ละ 50 คน รวมตัวอย่างประชากร 800 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ครูอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาระบบหน่วยกิตซึ่งมีการประเมินผลเป็นรายวิชา เห็นด้วยกับการวัดผลที่ต้องสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน และการวัดผลจากงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ จากพัฒนาการด้านเจตคติ ความสนใจ และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ควรกำหนดอัตราส่วนของระดับคะแนนให้เป็นมาตรฐานใช้กับทุกโรงเรียน ไม่ควรตัดสินได้ตกเป็นรายวิชาด้วยระดับคะแนน "1" นักเรียนที่สอบคหวิชาบังคับควรสอบซ่อมได้เพียง 1 ครั้ง ถ้าสอบไม่ผ่านวิชาเลือกควรให้เรียนซ้ำ หรือเรียนวิชาอื่นแทน และเห็นว่าคะแนนของวิชาที่สอบซ่อมผ่านได้ไม่ควรสูงกว่าระดับคะแนน "1"

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูมีความเห็นว่า การปฏิบัติที่กระทำกันน้อยได้แก่การปรับปรุงวิธีการวัดผล การศึกษาและออกเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา การสอบโดยวิธีให้เปิดหนังสือหรือนำไปคอบที่บ้าน การสร้างข้อสอบวัดสิ่งที่นอกเหนือจากความจำและการลงโทษผู้ที่ทุจริตในการสอบ ส่วนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาระบบหน่วยกิต การวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดผลทั้งระหว่างภาคและปลายภาคเรียน การวัดผลจากงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ การวัดผลจากพัฒนาการด้านเจตคติ ความสนใจและบุคลิกภาพอื่น ๆ การกำหนดอัตราส่วนของระดับคะแนนให้เป็นมาตรฐานใช้กับทุกโรงเรียน การไม่ตัดสินได้ตกเป็นรายวิชาด้วยระดับคะแนน "1" การสอบแก้ตัวได้เพียง 1 ครั้ง และการให้ระดับคะแนนวิชาที่สอบซ่อมผ่านได้ไม่เกิน "1"

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ มีผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

ปองจิต อ่อนเผ่า (2521: 85-89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผลการสอนการเรียนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังครูสอนภาษาไทย 142 คน นักเรียน 240 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 24 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านสภาพการวัดและประเมินผลการสอนวิชาภาษาไทย วิธีวัดผลที่ครูเห็นว่ามีการใช้มากคือ การให้นักเรียนตอบคำถามปากเปล่า ทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้าน เขียนรายงาน และทำแบบทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ การดำเนินการวัดผลที่ทำมากคือ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบโครงการสอน วิธีวัดผล และแนะนำวิธีเรียนที่ถูกต้องเมื่อเริ่มภาคเรียน ก่อนสอบครูทบทวนความรู้และแจ้งขอบข่ายข้อสอบให้นักเรียนทราบ และเมื่อสอบเสร็จก็เฉลยข้อสอบ ในด้านความคิดเห็นต่อการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 ครูภาษาไทยและนักเรียนเห็นด้วยมากกับการให้โรงเรียนประเมินผลการเรียนเองด้วยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน ด้านความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการสอนการเรียนวิชาภาษาไทย ครูและนักเรียนเห็นด้วยมากกับแนวปฏิบัติต่อไปนี้

- 1) วิธีการวัดผลระหว่างภาคเรียนด้วยการทำแบบฝึกหัด การค้นคว้าเขียนรายงาน และการทำแบบทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ
- 2) วิธีการดำเนินการวัดและประเมินผลโดยการแจ้งให้นักเรียนทราบโครงการสอน แนะนำนักเรียนให้รู้จักวิธีเรียนที่ถูกต้อง การทบทวนความรู้ แจ้งขอบข่ายข้อสอบ เฉลยบอกคะแนนหลังการสอบ
- 3) การสอบย่อยบ่อย ๆ ระหว่างการเรียน และเห็นว่าชนิดของแบบทดสอบภาษาไทยควรเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ

ในด้านปัญหาการวัดและประเมินผลที่ครูภาษาไทยประสบนั้น ได้แก่ เวลาเรียนจำกัดไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินกิจกรรมในชั้น ไม่ชำนาญการสร้างข้อสอบ เวลาในการสร้างและตรวจให้คะแนนข้อสอบมีน้อย การให้เกรดครูแต่ละคนใช้เกณฑ์ต่างกัน ด้านความต้องการครูภาษาไทยต้องการให้จัดตั้งคลังข้อสอบไว้ เป็นแหล่งกลางให้ครูได้ยืมใช้ และการจัดหาอุปกรณ์และคู่มือการวัดและประเมินผลให้เพียงพอ

พรเทพ หนกล้า (2523: 77-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสอนสังคมศึกษาจำนวน 208 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 45 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่ครูสังคมศึกษาประสบในการปฏิบัติเป็นปัญหาปานกลาง อันได้แก่ สภาพการวัดและประเมินผล ระเบียบการวัดผลเช่น การสอนซ่อมเสริม การสอบแก้ตัวได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง ปัญหาเรื่องการสร้างข้อสอบ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร การสังเกตพฤติกรรมขณะเด็กสอบ ขาดคู่มือและอุปกรณ์ในการตัดสินผลการเรียน ขาดข้อสอบมาตรฐาน

สมชาย ธรรมโกศล (2523: 79-83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดผลวิชาผลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผลศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่อาจารย์ผลศึกษาประสบในการวัดผลด้านความรู้คือ หน่วยกิตวิชาผลศึกษามีน้อยทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการสอบข้อเขียน เพราะถือว่าความรู้ทางวิชาการด้านผลศึกษาไม่เกี่ยวกับการสอบเข้าศึกษาต่อ คะแนนข้อเขียนมีสัดส่วนเล็กน้อยเมื่อเทียบกับการปฏิบัติ ด้านสมรรถภาพทางกายคือ ขาดสถานที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการวัดสมรรถภาพทางกายบางอย่าง เวลาในการวัดมีไม่เพียงพอเพราะไม่สามารถวัดได้พร้อมกัน ด้านทักษะคือ สถานที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกไม่เอื้ออำนวย การทดสอบทักษะเป็นทีมใช้เวลามาก ไม่สามารถทำได้พร้อมกันทั้งหมด การวัดทักษะเฉพาะตัวต้องใช้เวลา และไม่สามารถวัดได้ครอบคลุมทักษะทั้งหมด ด้านเจตคติคือการสังเกตนักเรียนจำนวนมาก และการสังเกตหลายอย่างในเวลาเดียวกันทำไม่ได้ทั่วถึง นักเรียนจำนวนมากไม่สามารถวัดเจตคติได้ครบทุกด้านและครบทุกคน โดยเฉพาะแบบสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลทำได้ยาก

สุนีย์ ริงวอน (2524: 60-62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6" โดยส่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปยังครูสอนสังคมศึกษา 240 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของเขตการศึกษา 6 จำนวน 80 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าครูสังคมศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับ

1) การปฏิบัติตามระเบียบการวัดผล ได้แก่ พัฒนาการด้านเจตคติ จริยธรรม และบุคลิกภาพ การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการทำงาน การเปลี่ยนวิชาเลือกของนักเรียนภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียนถัดไปและปัญหาเรื่องมอบหมายงานให้ทำ ซึ่งทั้งหมดเป็นปัญหาในระดับปานกลาง

2) ปัญหาในการสร้างข้อสอบ ปัญหาในระดับมากได้แก่ การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการสังเคราะห์ ปัญหาในระดับปานกลางได้แก่ การสร้างแบบทดสอบด้านการวิเคราะห์ การประเมินค่า การนำไปใช้ พัฒนาการด้านเจตคติ จริยธรรม และบุคลิกภาพอื่น ๆ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร เวลาในการสร้างข้อสอบ การใช้ถ้อยคำให้รัดกุมชัดเจนในแบบทดสอบ ปัญหาในการสร้างตัวลงในแบบทดสอบ

3) ในด้านความต้องการของครูสังคมศึกษา ต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการจัดหาคู่มือและรูปการณ์ในด้านการวัดผลและประเมินผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังต้องการให้กรมวิชาการจัดทำคลังข้อสอบและข้อสอบมาตรฐานวิชาสังคมศึกษาให้ครูได้ยืมใช้อย่างเพียงพอ

สิรินทร์ สุนทรภักดิ์ (2526: 79-82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการประเมินผลการเรียนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูวิทยาศาสตร์ที่สอนอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 177 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูวิทยาศาสตร์ประสบปัญหาจากการปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในระดับปานกลางในเรื่องการจัดทำข้อสอบร่วมไว้ใช้ในกลุ่มโรงเรียน การประเมินผลด้านความรู้สึกรู้สึกการสร้างข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาในระดับน้อยหรือน้อยที่สุด ครูวิทยาศาสตร์ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอนในทุกด้านในระดับมากคือ ต้องการให้มีการสร้างข้อสอบมาตรฐานให้ครูได้ยืมใช้ ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาเอกสาร ตำรา และอุปกรณ์ในการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม ต้องการให้มีการระดมจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรจะเอื้ออำนวยจะวัดพฤติกรรมอะไรบ้างในแต่ละเนื้อหา ต้องการให้ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนติดตามความก้าวหน้าในด้านการประเมินผลการเรียนการสอนอยู่เสมอ และต้องการให้มีการอบรมครูวิทยาศาสตร์ เรื่องการประเมินผลการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนวิชา ภาษาไทย สังคมศึกษา พลศึกษา และวิทยาศาสตร์ ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหในเรื่อง การสร้างข้อสอบ การวัดและประเมินผลด้านความรู้สึกรัก ปัญหาเกี่ยวกับการขาดข้อสอบมาตรฐาน และขาดเอกสาร คำรา หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษา มีผลงานวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

สุมาลี จันทร์ชโล (2522: 64-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการ ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" โดยใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามกับครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 217 คน รวมทั้งการสัมภาษณ์รายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ก่อนข้างน้อย
- 2) ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน สูงกว่าครูโรงเรียนราษฎร์
- 3) ครูได้ปฏิบัติกาประเมินผลการเรียนถูกต้องตามระเบียบการประเมินผล การเรียนในระดับปานกลาง
- 4) ครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนราษฎร์ ปฏิบัติตามระเบียบการประเมิน ผลการเรียนได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน
- 5) ครูมีปัญหาสำคัญในการประเมินผลการเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ในเรื่อง คู่มือการประเมินผล ไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลการเรียนตามที่กระทรวงกำหนด ขาดบุคคล ที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ ขาดความรู้เรื่องกาเขียนข้อสอบให้ดีและเหมาะสม ขาดความรู้เรื่อง การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล ขาดความรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน
- 6) ครูโรงเรียนราษฎร์มีปัญหในเรื่อง ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผล ตามที่กระทรวงกำหนด ขาดความรู้เรื่องกาประเมินผลแบบใช้กลุ่มใช้เกณฑ์ ขาดความรู้เรื่อง

การคัดเกรด ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล

7) ความรู้ในหลักการประเมินผลการเรียนตามที่กระทรวงกำหนด การปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงกำหนด และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประทีน พงศ์สุวรรณันท์ (2529: 104-109) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524" โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 512 คน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนประมาณครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม
- 2) ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดเตรียมด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบการประเมินผลยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผล แบบทดสอบที่วิเคราะห์แล้ว แบบทดสอบที่จัดทำร่วมกันโดยกลุ่มโรงเรียน และสถิติหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมโดยฝ่ายวัดผลของโรงเรียน
- 3) ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดเตรียมด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอบรมความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการวัดผลและประเมินผล การจัดประชุมให้ครูได้เตรียมการวางแผน และปรึกษานโยบายในเรื่องการวัดผลและประเมินผล การเผยแพร่ความรู้ต่อครูผู้สอนให้เข้าใจหลักการและวิธีการประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมิน การประสานงานระหว่างแผนกทะเบียนวัดผลกับครูผู้สอน การนิเทศและการติดตามผลจากกลุ่มโรงเรียน และการนิเทศและติดตามผลจากกรมวิชาการ มีการจัดกระทำในลักษณะนาน ๆ ครั้ง
- 4) โดยเฉลี่ยครูโดยส่วนรวมปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน และการประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องในระดับปานกลาง
- 5) โดยเฉลี่ยครูมีปัญหามากในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียนในเรื่อง การประเมินพัฒนาการทางเจตคติ จริยธรรม และบุคลิกภาพ การวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียน การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลเพื่อ

ปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลแบบรวมสรุป การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาและพฤติกรรม การสร้างข้อสอบ การสอนซ่อมเสริม การจัดสอบแก้ตัว และการวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบ

6) ครูโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการและการปฏิบัติตามระเบียบประเมินผล การเรียนในเรื่องการประเมินด้านเจตคติ จริยธรรมและบุคลิกภาพ การประเมินก่อนเรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดสอบแก้ตัว การกำหนดให้เรียนรายวิชาที่ 3 ไม่ได้ ถ้าตกในรายวิชาที่ต่อเนื่อง 2 รายวิชาแรก แต่ไม่เห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบแก้ 0 ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ในแง่ของหลักการ ครูยังเห็นด้วยกับการประเมินผลเป็นรายจุดประสงค์การเรียนรู้ การสอนซ่อมเสริมและการแก้ ร

7) ความคิดเห็นของครูต่อหลักการ กับความคิดเห็นของครูต่อการปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลและแนวปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกข้อ

มูญตรี วิทยาคณ (2531: 168-178) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงประเมินการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2529 ของครูโรงเรียนรัฐบาล และครูโรงเรียนเอกชน เขตการศึกษา 11" ผลการวิจัยสรุปว่า

1) ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน โดยเฉลี่ยครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนเอกชนมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย ครูโรงเรียนรัฐบาลมีระดับความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนสูงกว่าโรงเรียน เอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) การปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2529 โดยเฉลี่ยครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนเอกชนปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2529 ได้ถูกต้องในระดับมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2529 ได้ถูกต้องมากกว่าครูโรงเรียน เอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2529 โดยส่วนรวมครูโรงเรียนรัฐบาลมีปัญหามากในด้าน เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านการสอนซ่อมเสริม และด้านการสอบแก้ตัว แก่ "ร" และ ม.ศ." ส่วนครูโรงเรียนเอกชน

มีปัญหามากในด้านความพร้อมของครูผู้สอนและโรงเรียนด้านเครื่องมือในการวัดและประเมินผล การเรียน ด้านการวัดและประเมินผลตามระเบียบ และด้านการสอนซ่อมเสริม ครูโรงเรียน เอกชนมีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบประเมินผล การเรียนตามที่กระทรวงกำหนด ขาดหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการวัดและประเมินผล การเรียน ขาดบุคคลที่จะให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องการวัดและประเมินผล การเรียน การวัดผล เพื่อเก็บคะแนนรายจุดประสงค์ การวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมในแต่ละจุดประสงค์เพื่อการ ประเมินผล การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของนักเรียน และการประเมินผล พฤติกรรมด้านจิตพิสัย ครูโรงเรียนรัฐบาลมีปัญหามากกว่าครูโรงเรียน เอกชนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติในเรื่อง การดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมของโรงเรียน การสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่ ได้ระดับผลการเรียน "๐" การนัดหมายให้นักเรียนมาสอบแก้ตัวตามจุดประสงค์และการแก้ "ร" เพราะไม่ใช่เหตุผลวิสัย

4) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหา ความรู้เกี่ยวกับการวัด และประเมินผล การเรียน การปฏิบัติตามระเบียบและปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบของครู โรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียน เอกชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความรู้ กับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ส่วนความรู้กับปัญหามีความสัมพันธ์กันในทางลบ

5) ความคิดเห็นที่มีต่อระเบียบประเมินผล การเรียน พ.ศ. 2529 โดยส่วนรวม ครูโรงเรียนรัฐบาลเห็นด้วยกับระเบียบประเมินผล การเรียน พ.ศ. 2529 ในระดับมากเกือบ ทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องในระหว่างการเรียนการสอน จุดประสงค์ที่ประเมินผลแล้วนักเรียนไม่ ผ่านเกณฑ์ให้สอนซ่อมเสริมจนนักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ แต่ไม่มีการแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงคะแนนให้ ครูโรงเรียนรัฐบาลเห็นด้วยในระดับน้อย ครูโรงเรียน เอกชน เห็นด้วยกับระเบียบประเมินผล การเรียน พ.ศ. 2529 ในระดับมากทุกเรื่อง ครูโรงเรียนรัฐบาล และครูโรงเรียน เอกชนมีความคิดเห็นต่อระเบียบประเมินผล การเรียน พ.ศ. 2529 แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการกำหนดให้มีการสอบระหว่างภาคเรียนอย่างเป็นทางการ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การสอนซ่อมเสริมเฉพาะจุดประสงค์ที่นักเรียนสอบไม่ผ่าน การแก้ "ร" เพราะเหตุผลวิสัย การแก้ "ร" เพราะไม่ใช่เหตุผลวิสัย การสอบระหว่างภาค เรียนเพียง 1 ครั้ง มีปัญหาน้อยกว่าการสอบระหว่างภาคเรียน 2-3 ครั้ง และนักเรียนที่

สอบแก้ตัวสองครั้งแล้วยังไม่ผ่านให้เรียนซ้ำหรือ เปลี่ยนเรียนในรายวิชาใหม่

6) วิธีบริหารระเบียบประเมินผลการเรียน พ.ศ. 2529

6.1) ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองประเภทแจ้งระเบียบและคำอธิบายระเบียบให้แก่ครูทุกคน ผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่จัดประชุมอบรมครูเพื่อให้มีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามระเบียบได้อย่างถูกต้องปีการศึกษาละครั้ง ส่วนในโรงเรียนเอกชนไม่ได้จัดประชุม เพียงแต่ชี้แจงในวาระการประชุมปกติเท่านั้น

6.2) ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองประเภท จัดประชุมชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียดของระเบียบทุกปีการศึกษา การตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติตามระเบียบของครูผู้สอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ตรวจสอบจากสมุดประเมินผลรายวิชา ในโรงเรียนทั้งสองประเภทส่วนใหญ่จัดทำเอกสารเก็บข้อมูลนักเรียนที่สอบตกในแต่ละวิชา ทุกหมวดวิชา โรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่จัดนิเทศครูในหมวดวิชาภาคเรียนละครั้ง ส่วนโรงเรียนเอกชนจัดปีการศึกษาละครั้ง

6.3) การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนแก่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลจัดทุกปีการศึกษา ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จัด 2-3 ปีการศึกษาต่อครั้ง ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองประเภทจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้

6.4) ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองประเภทจัดให้มีการสอบระหว่างภาค 1 ครั้ง การสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนได้ผลการเรียน "0" ส่วนใหญ่ครูผู้สอนต้องจัดหาเวลาและสถานที่สอนเอง ในกรณีที่ต้องจัดให้นักเรียนเรียนซ้ำในรายวิชาเดิม ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองประเภทให้ครูประจำวิชาจัดหาเวลาสอนเป็นกรณีพิเศษ

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย การปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผล ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกต้องในระดับปานกลางและระดับมาก ส่วนปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบในการปฏิบัติตามระเบียบได้แก่ การขาดหนังสือ เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียน การประเมินผลก่อนเรียน การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การสร้างข้อสอบ

การประเมินผลด้านเจตคติ การสอนซ่อมเสริม และการสอบแก้ตัว ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน การปฏิบัติตามระเบียบ และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบ จากผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานวิจัยที่นำมากล่าวข้างต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษารวิจัยในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียน ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้ 3 ท่านนั้นเป็นการวิจัยในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียนในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย